

تغییر نام

عن جعفر بن محمد عن ابيه عليهما السلام: انّ رسول الله كان يغيّر الاسماء القبيحة في الرّجال و البلدان. « ۱ »

امام صادق عليه السلام فرمود که رسول اکرم اسماء قبیح مردم و بلاد را تغییر میداد. (۱) قرب الاسناد صفحه ۴۵

عن ابن عمر انّ ابنة لعمر كانت يقال لها عاصية فسماها رسول الله صلّى الله عليه و آله جميلة. « ۲ » (۲) صحيح، مسلم جلد ۶ صفحه ۱۷۳

عمر دختری داشت که نامش «عاصیه» بود یعنی گناهکار و رسول اکرم (ص) آن اسم را تغییر داد و او را «جمیله» یعنی زیبا، نامگذاری کرد.

عن ابي رافع انّ زينب بنت امّ سلمة كان اسمها برّة فقيل تزكّى نفسها فسماها رسول الله صلّى الله عليه و آله زينب. « ۳ » (۳) صحيح، مسلم جلد ۶ صفحه ۱۷۳

زينب دختر امّ سلمه اسمش (برّه) بود یعنی نیکوکار. از این کلمه استشمام خودستائی و خودپسندی میشد و کسانی در باره آن زن میگفتند با این اسم میخواهد ادّعی پاکی نماید. برای اینکه مورد تحقیر و بی احترامی مردم واقع نشود رسول اکرم (ص) اسم او را به «زينب» تغییر داد.

پیشوایان اسلام از شنیدن کنیه‌های بدی که اشخاص برای خود انتخاب کرده بودند ملول میشدند و در مواقع تذکرات لازم را بمنظور حفظ حیثیت و آبروی آنان میدادند.

عن زرارة قال سمعت ابا جعفر عليه السلام يقول: انّ رجلا كان يغشى علىّ بن الحسين عليه السلام و كان يكتّى ابا مرّة. فكان اذا استأذن عليه يقول ابو مرّة بالباب. فقال له علىّ بن الحسين عليه السلام:

بِاللَّهِ إِذَا جِئْتَ إِلَىٰ بَابِنَا فَلَا تَقُولَنَّ أَبَا مَرَّةٍ. « ۱ » (۱) كافي جلد ۶ صفحه ۲۱

زراره از امام باقر عليه السلام نقل کرده است که فرمود: مردی بملاقات حضرت سجاد عليه السلام می‌آمد و کنیه‌اش ابو مرّه بود.

موقع استجازه میگفت بحضرت سجاد عرض کنید: ابو مرّه بر در خانه است و درخواست شرفیابی دارد. روزی حضرت سجاد عليه السلام باو فرمود: تو را بخدا بر در خانه من که می‌آئی خود را ابو مرّه معرفی نکن.

(ابو مرّه کنیه شیطان است، کسی که این کنیه را برای خود انتخاب میکند خوشتن را شیطان صفت و آلوده نیت معرفی مینماید، و با این سوء انتخاب، خود را در معرض تحقیر و اهانت دگران قرار میدهد).

نامگذاری

فقه الرضا- سمّه باحسن الاسماء و کنّه باحسن الکنی. « ۱ » (۱) مستدرک جلد ۲ صفحه ۶۱۸

فرزند خود را بهترین اسم و کنیه نامگذاری کن.

عن ابی عبد الله عليه السلام انّ النّبیّ صلّی الله علیه و آله قال: من ولد له اربعة اولاد لم یسمّ احدهم باسمی فقد جفانی. « ۲ » (۲) كافي جلد ۶ صفحه ۱۹

رسول اکرم (ص) میفرمود: کسی که چهار فرزند بیاورد و هیچ-یک را باسم من نامگذاری نکند بمن جفا کرده است.

تفسیر العیاشی عن ربیع بن عبد الله قال قال لابی عبد الله ع جعلت فداک انّا نسّمی بأسمائکم و أسماء آبائکم فینفعنا ذلک فقال ای و الله و هل الدین الاّ الحُبّ قال الله ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله و یغفر لکم ذنوبکم « ۳ »

بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار،

ج ۲۷، ص: ۹۶

حضور امام صادق علیه السلام عرض شد که ما فرزندان خود را با اسماء شما و پدرانتان نامگذاری میکنیم، آیا این عمل برای ما در پیشگاه الهی اجر و فایده‌ای دارد؟ حضرت فرمود بلی بخدا قسم این عمل نفع معنوی دارد. وایا دین جز محبت است خدای متعال می فرماید (

بگو: «اگر خدا را دوست می‌دارید، از من پیروی کنید! تا خدا (نیز) شما را دوست بدارد و گناهانتان را ببخشد و خدا آمرزنده مهربان است.» (۳۱)

و في الحديث: حق المؤمن على اخيه ان يسميه باحب اسمائه. «۴» (۴) مجمع البحرين (نیز)

در حدیث است که حق مؤمن بر برادرش اینست که او را ببهترین اسمش بنامد.

در محضر حضرت علی بن موسی الرضا (ع) اسم شاعری بمیان آمد. یکی از حضار او را بکنیه‌اش نام برد.

فقال له هات اسمه ودع عنك هذا ان الله عزّ و جلّ يقول: و لا تنابزوا بالالقباب و لعلّ الرجل يكره هذا. « ۱ ۱) وسائل جلد ۵ صفحه ۱۱۵»

حضرت فرمود اسم شاعر را بگو و از ذکر کنیه‌اش خودداری کن، خداوند فرموده است مردم را بلقب بد نام نبرید، شاید مرد شاعر از این کنیه ناراضی باشد.

خداوند در قرآن شریف فرموده است:

وَ لَا تَنَابَزُوا بِالْألقابِ حِجرات ۱۱ شما مردم با ایمان، مواظب باشید که با اسمهای بد، و لقبهای زشت يك ديگر را مخوانید.

از رسول خدا- صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ- نقل شده است که فرمود:

«من ولد له اربعة اولاد و لم يسم احدهم باسمي، فقد جفاني». الكافي ج :

٦ ص : ١٩

یعنی: «کسی که صاحب چهار فرزند شود ولی هیچ يك را به اسم من ننامد، به من جفا کرده است».

سليمان جعفری نقل می‌کند که می‌گوید: شنیدم امام کاظم- عليه السلام- می‌فرمود:

«لا يدخل الفقر ميتا فيه اسم محمد او احمد او علي او الحسن او الحسين او طالب او عبد الله او فاطمة من النساء».

یعنی: «در خانه‌ای که نام محمد، یا احمد، یا علی، یا حسن، یا حسین، یا طالب، یا عبد الله، یا فاطمه از بین زنان باشد، فقر وارد نمی‌شود».

از امام باقر- عليه السلام- نقل است که فرمود:

«انّ الشيطان اذا سمع مناديا ينادي: يا محمد، يا علي، ذاب كما يذوب الرصاص»

. یعنی: «هر وقت شیطان بشنود کسی نام محمد یا علی را صدا می‌زند، مانند سرب یا قلع، ذوب می‌شود».

امام رضا- عليه السلام- فرمود:

- ١٩٨ -

«لا يولد لنا مولود الا سميناه محمدا، فاذا مضى سبعة ايام فان شئنا غيرنا و الا تركنا»

. یعنی: «هر گاه فرزندی بر ایمان به دنیا آید تا يك هفته نامش را «محمد» می‌گذاریم، پس از آن، اگر خواستیم تغییر می‌دهیم و گر نه همان نام را اختیار می‌نماییم».

و نیز فرمود:

-۱۹۹

«استحسنوا اسماءکم فانکم تدعون بها يوم القيامة: قم يا فلان ابن فلان الى نورك، قم يا فلان ابن فلان لا نور لك» الكافي ج: ۶ ص: ۱۹

یعنی: «برای فرزندانان نام نیکو انتخاب کنید، چون روز قیامت با همان نامها خوانده می‌شوید (که صدا می‌رسد): ای فلانی پسر فلانی! برخیز به سوی نورت، ای فلانی فرزند فلانی تو برخیز نوری نداری».

محمد بن یعقوب از حضرت صادق- علیه السلام- نقل کرده است که فرمود:

-۲۰۰

«اذا كان بامرأة احدكم حمل فاتی لها اربعة اشهر فليستقبل بها القبلة و ليضرب على جنبها و ليقل: اللهم انی قد سمّيته محمّدا فانه يجعله ذكرا فان وفي بالاسم بارك الله فيه، و ان رجع عن الاسم كان لله فيه الخيار، ان شاء اخذه و ان شاء تركه».

یعنی: «اگر همسران باردار است، چهار ماه که گذشت، او را رو به قبله قرار داده بر پهلویش بزنیید و بگویید خدایا! نامش را «محمد» گذاشتم. در این صورت خداوند متعال او را پسر قرار خواهد داد. پس اگر به این اسم وفا کرد و او را همین گونه نامید، خداوند در او برکت قرار می‌دهد و اگر از آن برگشت و اسم دیگری انتخاب کرد، ذات اقدس الهی در این صورت مختار است که او را بگیرد یا بگذارد».

از رسول خدا- صلی الله علیه و آله و سلم- نقل شده است که فرمود:

-۲۰۱

«من كان له حمل فنوی ان یسمیه محمّدا او علیا ولد له غلام».

یعنی: «کسی که فرزندی در راه دارد اگر نیت کند که نامش را محمد یا علی بگذارد خداوند متعال به او پسر خواهد داد»

+++++

الكافي ج : ٦ ص : ١٩

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ أَصْدَقُ الْأَسْمَاءِ مَا سُمِّيَ بِالْعُبُودِيَّةِ وَ أَفْضَلُهَا أَسْمَاءُ الْأَنْبِيَاءِ

حضرت امام جعفر صادق فرموده اند: صحیح ترین اسم ها اسمی است که به معنی بندگی خدای متعال است و بهترین اسم ها اسم پیامبران است.

امام

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع سَمُّوا أَوْلَادَكُمْ قَبْلَ أَنْ يُولَدُوا فَإِنْ لَمْ تَدْرُوا أَمْ أَنْتَى فَسَمُّوهُمْ بِالْأَسْمَاءِ الَّتِي تَكُونُ لِلذَّكَرِ وَ الْأُنْثَى فَإِنَّ أَسْقَاطَكُمْ إِذَا لَقُوكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَمْ تُسَمُّوهُمْ يَقُولُ السَّفْطُ لِأَبِيهِ أَلَا سَمَّيْتَنِي وَ قَدْ سَمَّى رَسُولُ اللَّهِ ص مُحَسَّنًا قَبْلَ أَنْ يُولَدَ

امیر المومنین فرمودند: قبل از تولد فرزندان را نام گذاری کنید و اگر نمی دانید که فرزندان دختر یا پسر است اسمی برای آن فرزند انتخاب کنید که هم برای پسر و هم برای دختر مناسب است. همانا فرزندان که سقط می شوند در روز قیامت هنگامی که شما را ملاقات می کنند و شما آنها را نام گذاری نکرده باشید خواهند گفت چرا من را نامگذاری نکردید درحالیکه رسول خدا محسن(فرزند فاطمه زهرا س) را قبل از تولد نام گذاری فرمود؟

عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ أَوْلُ مَا يَبْرُ الرَّجُلُ وَلَدُهُ أَنْ يُسَمِّيَهُ بِاسْمِ حَسَنِ فَلْيُحْسِنِ
أَحَدَكُمْ اسْمَ وَلَدِهِ الكافي ج : ٦ ص : ١٩

ابی الحسن امیر المومنین فرمود: اولین نیکی که پدر به فرزندش می کند این است که اسم نیکو برای او انتخاب کند پس هر کدام از شما باید اسم نیکو برای فرزندش انتخاب کند.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَا يُوَلَّدُ لَنَا وَلَدٌ إِلَّا سَمَّيْنَاهُ مُحَمَّدًا فَإِذَا مَضَى لَنَا سَبْعَةُ
أَيَّامٍ فَإِنْ شِئْنَا غَيْرَنَا وَ إِنْ شِئْنَا تَرَكَنَا الكافي ج :
٦ ص : ١٩

حضرت امام صادق ع فرمودند: برای ما فرزندی بدنیا نمی آید مگر این که نام او را محمد می گذاریم و بعد از یک هفته (تصمیم می گیرم) اگر خواستیم اسم را تغییر می دهیم و اگر خواستیم همان اسم (محمد) را برای او باقی می گذاریم

۵

سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ شَاوَرَهُ فِي اسْمِ وَلَدِهِ فَقَالَ سَمِّهِ بِأَسْمَاءٍ مِنَ الْعُبُودِيَّةِ فَقَالَ
أَيُّ الْأَسْمَاءِ هُوَ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ الكافي ج : ٦ ص : ١٩

شخصی از امام صادق ع سوال کرد و از ایشان برای نامگذاری اسم فرزندشان مشاوره خواست. حضرت فرمودند: اسمی بگذار که دلالت بر بندگی خدا کند. ان شخص سوال کرد: چه اسمی؟ حضرت پاسخ داد: (مثلا) عبدالرحمن.

٦ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ النَّبِيَّ ص قَالَ مَنْ وُلِدَ لَهُ أَرْبَعَةُ أَوْلَادٍ لَمْ يُسَمَّ أَحَدَهُمْ
بِاسْمِي فَقَدْ جَفَانِي الكافي ج : ٦ ص : ١٩

حضرت امام صادق از پیامبر اکرم نقل فرمود: هر کس که چهار فرزند پسر داشته باشد و یکی از آنها را به نام من نام گذاری کند به من ستم کرده است

۷- عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَزْرَمِيِّ قَالَ اسْتَعْمَلَ مُعَاوِيَةَ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ عَلَى الْمَدِينَةِ وَ أَمْرَهُ أَنْ يَفْرِضَ لِشَبَابِ قُرَيْشٍ فَفَرَضَ لَهُمْ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع فَأَتَيْتُهُ فَقَالَ مَا اسْمُكَ فَقُلْتُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ فَقَالَ مَا اسْمُ أَخِيكَ فَقُلْتُ عَلِيُّ قَالَ عَلِيُّ وَ عَلِيُّ مَا يُرِيدُ أَبُوكَ أَنْ يَدَعَ أَحَدًا مِنْ وُلْدِهِ إِلَّا سَمَّاهُ عَلِيًّا ثُمَّ فَرَضَ لِي فَرَجَعْتُ إِلَى أَبِي فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ وَيْلِي عَلِيُّ ابْنُ الزَّرْقَاءِ دَبَّاعَةُ الْأَدَمِ لَوْ وُلِدَ لِي مِائَةٌ لَأَحْبَبْتُ أَنْ لَا أُسَمِّيَ أَحَدًا مِنْهُمْ إِلَّا عَلِيًّا الْكَافِي ج : ٦ ص : ١٩

عبد الرحمن بن محمد نقل کرد معاویه مروان بن حکم را بر مدینه امیر کرد و به او امر کرد که برای جوانان قریش سهمی از بیت المال قرار دهد. امام علی بن الحسین، حضرت سجاد فرمودند هنگامی که به سراغ من آمدند (و نام من را پرسیدند) گفتم علی بن الحسین مروان گفت اسم برادرت چیست؟ گفتم علی مروان گفت علی، علی؟ پدرت نمی خواهد اسم هیچ یک از فرزندان را غیر از علی بگذارد؟ بعد از آن مقرر می شد که از بیت المال معین کرد و من بازگشتم و به پدرم خبر دادم (که چه اتفاقی افتاد) امام حسین فرمود: وای بر فرزند ناپاک ... اگر برای من صد پسر به دنیا آید دوست دارم که اسم همه ی آنها را علی بگذارم

۸- قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع يَقُولُ لَا يَدْخُلُ الْفَقْرُ بَيْتًا فِيهِ اسْمُ مُحَمَّدٍ أَوْ أَحْمَدَ أَوْ عَلِيٍّ أَوْ الْحَسَنِ أَوْ الْحُسَيْنِ أَوْ جَعْفَرٍ أَوْ طَالِبٍ أَوْ عَبْدِ اللَّهِ أَوْ فَاطِمَةَ مِنَ النِّسَاءِ الْكَافِي ج : ٦ ص : ١٩

شخصی گفت که شنیدم از امیرالمومنین که فرمود: فقر به خانه ای که در آن اسمی به نام محمد ، احمد ، علی ، حسن ، حسین ، جعفر ، طالب و عبدالله و از اسماء زنان فاطمه باشد وارد نمی شود.

۹- عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وُلِدَ لِي غُلَامٌ فَمَاذَا أَسْمِيهِ قَالَ سَمِّهِ بِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَيَّ حَمْزَةَ الكافي ج : ۶ ص ۱۹ :

حضرت امام صادق فرمود شخصی خدمت پیامبر رسید و گفت ای پیام اور خدا فرزندی برای من متولد شده است چه اسمی برای او بگذارم؟ حضرت پاسخ داد: محبوب ترین اسم نزد من را بر او بگذار؛ حمزه.

۱۱- قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ ع مَا تُكْنِي قَالَ قُلْتُ مَا اِكْتَنَيْتُ بَعْدُ وَ مَا لِي مِنْ وُلْدٍ وَ لَا امْرَأَةٍ وَ لَا جَارِيَةٍ قَالَ فَمَا يَمْنَعُكَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ قُلْتُ حَدِيثٌ بَلَّغْنَا عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ وَ مَا هُوَ قُلْتُ بَلَّغْنَا عَنْ عَلِيٍّ ع أَنَّهُ قَالَ مَنْ اِكْتَنَى وَ لَيْسَ لَهُ أَهْلٌ فَهُوَ أَبُو جَعْرٍ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع شَوْهُ لَيْسَ هَذَا مِنْ حَدِيثِ عَلِيٍّ ع إِنَّا لَنُكْنِي أَوْلَادَنَا فِي صِغَرِهِمْ مَخَافَةَ النَّبْرِ أَنْ يَلْحَقَ بِهِمُ الكافي ج : ۶ ص : ۲۰

حضرت امام صادق به یکی از اصحابشان فرمودند چرا کنیه انتخاب نمی کنی؟ ان صحابی جواب داد: من فرزندی و زنی و کنیزی ندارم. حضرت فرمود: پس چه تو را از انتخاب کنیه منع کرده است؟ (این مسئله چه ارتباطی با انتخاب نکردن کنیه دارد؟) پاسخ داد: حدیثی که از حضرت علی ع به من رسیده است. حضرت امام جعفر صادق فرمود: چه حدیثی؟ گفت: به ما رسیده است که امیرالمومنین فرموده است هرکس کنیه انتخاب کند و اهلی نداشته باشد ابوجعفر است. امام صادق فرمود چه حرفی است که می زنی این حدیث از احادیث علی ع نیست. ما برای کودکان در کودکی لقب انتخاب می کنیم تا کسی آنها را با لقب بد نخواند

۱۲- عَنْ جَابِرٍ قَالَ أَرَادَ أَبُو جَعْفَرٍ ع الرُّكُوبَ إِلَى بَعْضِ شِيعَتِهِ لِيَعُودَهُ فَقَالَ يَا جَابِرُ الْحَقْنِي فَتَبِعْتُهُ فَلَمَّا انْتَهَى إِلَى بَابِ الدَّارِ خَرَجَ عَلَيْنَا ابْنٌ لَهُ صَغِيرٌ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ ع مَا اسْمُكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قَالَ فَبِمَا تُكْنِي قَالَ بَعْلِي فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ ع لَقَدْ احْتَضَرْتَ مِنَ الشَّيْطَانِ احْتِظَارًا شَدِيدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ إِذَا سَمِعَ

مُنَادِيًا يُنَادِي يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ ذَابَ كَمَا يَذُوبُ الرَّصَاصُ حَتَّى إِذَا سَمِعَ مُنَادِيًا
يُنَادِي بِاسْمِ عَدُوٍّ مِنْ أَعْدَائِنَا اهْتَزَّ وَ اخْتَالَ الكافي ج : ٦ ص : ١٩

جابر می گوید حضرت امام باقر برای عیادت یکی از شیعیانشان می رفتند و به من گفتند ای جابر دنبال من بیا. تا اینکه به خانه ای رسیدیم فرزند کوچکی بیرون آمد و حضرت امام صادق از او پرسیدند: اسمت چیست؟ فرزند پاسخ داد محمد. امام باقر از او پرسیدند: کنیه ات چیست؟ جواب داد علی. حضرت امام باقر فرمودند: محافظت کردی خودت را از شیطان محافظت بسیار. هنگامی که شیطان می شنود که کسی می گوید: یا محمد، یا علی می ترسد همان طور که پادشاهان از این اسم می ترسند. تا این که شیطان می شنود که شخصی را به اسم دشمنی از دشمنان ما صدا می زنند آن موقع سر بلند می کند و خوشحال می شود و تکبر می ورزد

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ النَّبِيَّ ص نَهَى عَنْ أَرْبَعِ كُنَى عَنْ أَبِي عَيْسَى وَ عَنْ أَبِي الْحَكَمِ وَ عَنْ أَبِي مَالِكٍ وَ عَنْ أَبِي الْقَاسِمِ إِذَا كَانَ الْإِسْمُ مُحَمَّدًا الكافي ج : ٦ ص : ١٩

امام صادق ع از پیامبر اکرم نقل فرمودند: پیامبر از چهار کنیه نهی کردند: ۱- ابی عیسی ۲- ابی الحکم ۳- ابی مالک ۴- و از کنیه گذاردن ابی القاسم هنگامی که اسم شخص محمد باشد